

Az UNIÓ FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI STRATÉGIÁJÁNAK VÉGREHAJTÁSA ÉS FELÜLVIZSGÁLATA

2005. május

BEVEZETÉS

Az 1997-es Amszterdami Európai Csúcs - amely többek között az Európai Közösségek Szerződéseit módosította - nagy előrelépés volt a tekintetben, hogy a fenntartható fejlődés, mint célkitűzés bekerült az Európai Unió Alapszerződésébe, és így annak megvalósítása az Unió fontos programjává vált. Hosszú folyamat eredményeként, széleskörű társadalmi párbeszédben, az 1999-es Helsinki Csúcs döntése alapján készítette el az Európai Bizottság az **Unió Fenntartható Fejlődés Stratégiájának** tervezetét, melyet 2001 júniusában a Göteborgban tartott Csúcson fogadtak el. E Stratégia révén a 2000-ben elfogadott lisszaboni stratégia kiegészült a **környezeti** dimenzióval. A lisszaboni stratégia, mely a **gazdasági növekedéssel** és a **társadalmi kohézióval** foglalkozik, fogalmazta meg, hogy az Uniónak a világ legversenyképesebb és legdinamikusabb tudásalapú gazdaságává kell válnia 2010-re, amely képes a fenntartható gazdasági növekedésre. A Fenntartható Fejlődési Stratégia környezetvédelmi pillére az EU 6. Környezetvédelmi Akcióprogramja. Göteborgban azt is kijelentették, hogy az ökológiai dimenzió az EU egyik sarokköve.

Az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiája felépítését tekintve e **három dimenziót**, ismertebb nevén **pillért egyszerre célozza meg**, és három részből áll. Az **első részben** megfogalmazza, hogy mi fenntartható: átfogó javaslatokat és ajánlásokat ad meg annak érdekében, hogy az egyes politikák összehangoltan, a fenntartható fejlődés irányába hassanak. A **második részben** uniós szintű elsődleges célkitűzéseket fektet le, amelyek a fenntartható fejlődés szempontjából a hat legnagyobb kihívást célozzák meg – **1.** globális éghajlatváltozás; **2.** a közegészséget veszélyeztető betegségek, vegyi anyagok illetve a élelmiszer-biztonság problémája; **3.** a szegénység; **4.** a népesség elöregedése; **5.** a természeti erőforrásokkal való nem megfelelő gazdálkodás (biológiai sokféleség csökkenése, talajpusztulás, hulladék mennyiség-növekedés) és végül **6.** forgalomnövekedés és hatásai illetve regionális egyenlőtlenségek. A célkitűzésekre a fejezet egyúttal konkrét intézkedéseket is ad, cselekvési prioritásokkal. A **harmadik rész** tartalmazza a stratégia megvalósításához és az előrehaladás értékeléséhez szükséges lépéseket, konkrét menetrenddel együtt.

A 2002-es tavaszi Csúcson Barcelonában - a Lisszaboni Csúcs vállalásainak megfelelően - az Európai Tanács először értékelte integráltan mindhárom, a gazdasági, a szociális és a környezeti területen mutatkozó előrehaladást és prioritásokat fogalmazott meg a következő évre.

Az Európai Bizottság vállalta, hogy minden új bizottsági ciklus kezdetén **felülvizsgálja** a Stratégiát, melyben értékeli a megtett lépéseket és a továbblépéshez fogalmaz meg teendőket, végül az eredményt az Európai Tanács elé terjeszti. A 2004-ben esedékes felülvizsgálat azonban csúszott a Lisszaboni Stratégia 2005 márciusában befejezett felülvizsgálata miatt. A Bizottság felülvizsgálati folyamatával párhuzamosan a civil szervezetek is készítenek rendszeres helyzetértékelést: a Zöld Nyolcak (G-8, azóta G-9, amely a 9 legnagyobb, brüsszeli székhelyű nemzetközi civil zöldszervezetet tömöríti) 2004 őszén összefoglaló kiadványban értékelte a Stratégia végrehajtását. Eme értékelés bevezető összefoglalóját és következtetéseit jelen kiadványunkban közreadjuk. A felülvizsgálati munkát hasonlóan segítő, 2005 május végén elkészített civil stratégia-javaslattervek e kiadvány utolsó fejezetét adják.

A Fenntartható Fejlődési Stratégia Európai Bizottság által vezetett felülvizsgálata hat lépésben zajlik (a http://europa.eu.int/comm/sustainable/pages/review_en.htm honlapon mindegyik lépés anyaga olvasható angolul):

1. Részletes véleményezés kérése az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságtól.

A véleményező dokumentumot 2004. április 28-án fogadták el.

2. 2004. július végétől októberig internetes konzultációt biztosítottak a nyilvánosság számára a felülvizsgálatról.

Az 1100 kérdőív-visszaküldőből 270 volt szervezet, ennek harmadát tették ki a civil szervezetek (ebből 35 környezetvédelmi) és harmadát a vállalatok. Sokan kifogásolták, hogy a Stratégiát nem hajtották megfelelően végre, illetve hogy túl tág, nem ad konkrét definíciót, specifikus célkitűzéseket és határidőket. A környezetvédő civil szervezetek a környezeti pillért, az ipari oldalon a gazdasági pillért tartották kevésbé fejlettnak a többihez képest. Elterjedt vélemény volt, hogy a Fenntartható Fejlődési Stratégia a Lisszaboni Stratégiával nem, illetve a jelenleginél átgondoltabb módon egyeztethető csak össze. A válaszolók szerint túlságosan szektorális a politikák szemlélete, az Unió nem eléggé elkötelezett a fenntartható fejlődés elérése iránt, és az Unió nemzetközi kötelezettségei, belső politikái valamint a tagállamok tevékenységei sokszor nincsenek összhangban. A konzultáció eredményét beépítették az Európai Bizottság felülvizsgálati anyagaiba.

3. Harmadik lépésként az Európai Bizottság kiadott egy Közleményt “Az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájának felülvizsgálata 2005 - Előzetes felmérés és jövőbeni irányok” címmel.

E dokumentumot a kiadványban olvashatják. A 2005. tavaszi Tanácson (2005. március 22-23) megvitatásra került az anyag, melynek alapján Irányelvek (Deklaráció-tervezet a Fenntartható fejlődés vezérelveiről) dokumentum elkészítésével bízták meg az Európai Bizottságot. Kiemelték, hogy a fenntartható fejlődés a szélesebb kontextus, melyet szem előtt tartva kell foglalkozni a Lisszaboni Stratégiával.

4. Az Európai Bizottság érdekképviselői konferenciát tartott az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal együtt, 2005. április 14-15. között.

5. Ezt követően a 2005. júniusi Európai Tanácson elfogadják az Európai Bizottság “Irányelvek” című közleményét, mely 2005 májusára készült el, a kiadványban a bevezető nélkül, az elveket közöljük. A dokumentum alapján dolgozzák ki a megújított, ambíciózusabb és átfogóbb Fenntartható Fejlődési Stratégiát, amely konkrét elérendő célokat, mutatókat és monitorozási tervet is tartalmaz majd.

6. A 2005-ös év végén jóváhagyják a felülvizsgált Stratégiát az Európai Tanács decemberi ülésén.

Kiadványunkat elsősorban civil szervezeteknek, döntéshozóknak és minden érdeklődőnek szánjuk. Reméljük, hasznosan forgatják a fenntartható fejlődéssel foglalkozó szakértők és nem szakértők is.

A Szerkesztő

A kiadványt a Nemzeti Civil Alapprogram támogatta.

TARTALOMJEGYZÉK

Az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájának felülvizsgálata – a G-9 2004 őszi összefoglalója.....	4
Az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájának 2005 évi felülvizsgálata:	
Előzetes felmérés és jövőbeni irányok – az <i>Európai Bizottság anyaga</i>	8
Deklaráció-tervezet a fenntartható fejlődés irányelveiről – a <i>Bizottság Irányelvei</i>	25
Felülvizsgált fenntartható fejlődési stratégiát az Uniónak: kitekintés, célkitűzések, célok, eszközök és mutatók – a <i>G-9 anyaga</i>	27

AZ EU FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI STRATÉGIÁJÁNAK FELÜLVIZSGÁLATA

(KÉSZÜLT: 2004. AUGUSZTUS)

Bevezetés

A jelenlegi politikai légkör nem igazán kedvez a fenntartható fejlődéshez szükséges változásoknak. Az Európai Unió 2001 májusában kelt 'Fenntartható Európa egy jobb világért' c. közleményének idejében a politikai ambíciók nagyobbak voltak, mint mostanság. Ugyanakkor a cselekvés egyre sürgetőbbé vált, hiszen a környezeti terhelések és hatások még mindig nagyrészt negatív tendenciát mutatnak, több évtizednyi környezetpolitikai döntéshozatal ellenére is.

Az elmúlt években számos példát láttunk arra, hogyan bukkannak fel a fenntartható stratégiákat és politikákat elviekben támogató kezdeményezések, miközben később az ágazati és/vagy nemzeti érdekek a Bizottságban és a Tanácsokban megakadályozták ezek megvalósulását. Ez úgy kormányzati, mint környezeti probléma és komoly gátja céljaink elérésének. Még ha megfelelő, átfogó kötelezettségvállalások születtek volna is, nem monitorozták őket.

A Zöld Nyolcak (a nyolc legnagyobb brüsszeli székhelyű, nemzetközi környezetvédő civil szervezet – szerk.¹) áttekintő kiadványa az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiája (FFS) végrehajtásának helyzetéről, amely leány- és tagszervezeteivel együttműködésben készült, értékelést mutat be arról, mi történt a Fenntartható Fejlődés Stratégiában (FFS) rögzített bizottsági kötelezettségvállalásokkal. A Zöld Nyolcak többször szorgalmazta a célkitűzések részletes áttekintését, amely háttérét képezi az éves Tavaszi Csúcsoknak, de bár ez az FFS kötelezettségek között is szerepelt, soha nem történt meg.

Az Európai Bizottság a Stratégia átfogó áttekintése mellett kötelezte el magát minden egyes új Bizottsági időszak elején. Azonban belső véleménykülönbségek alakultak ki arról, hogy milyen mértékben segítsék a megalakuló új Bizottságot. Végül egy nyilvános tanácskozást tartottak szeptemberben és októberben, egy olyan irat alapján, amelyet még nem tártak a Zöld Nyolcak elé. Ez az irat azonban valószínűleg nem sok információt tartalmaz arról, hogyan értékelik a bizottsági szervek az elmúlt 3 évben nyújtott teljesítményüket. A Zöld Nyolcak tiltakozik a kötelezettségvállalás e hiánya ellen és felhívja a Bizottságot, hogy e hónapok alatt éljen a nyilvános konzultáció adta lehetőségekkel, és dolgozzon ki ennek segítségével részletes áttekintést.

1

A ma már kilenc civil szervezet a következő: a Madárvédők Nemzetközi Szervezete (*Birdlife International*), az Európai Éghajlat Hálózat (*Climate Action Network Europe*), Európai Környezetvédelmi Iroda (*EEB*), az Európai Közlekedési és Környezetvédelmi Szövetség (*European Federation for Transport and Environment*), az Európai Környezeti Egészségért Hálózat (*European Public Health Alliance Environmental Network*, az új tag, akivel a korábbi G-8 bővült-szerk.), a Nemzetközi Természetbarát Szövetség (*Friends of the Nature International*), Föld Barátai Európa (*FoE Europe*), Greenpeace és a Természetvédelmi Világalap (*WWF*).

2004 végére az új Bizottságnak következtetéseket kell levonnia a konzultációkból és a részletes áttekintésekből, ha azok rendelkezésre állnak. A Zöld Nyolcak álláspontja szerint alapvetően fontos, hogy az új Bizottság elkötelezze magát e Stratégia, illetve annak tökéletesítése és gyorsabb megvalósítása mellett.

Az áttekintő kiadványban a Zöld Nyolcak kiindulási alapnak tekinti a Bizottság 2001. májusi 'Fenntartható Európa egy jobb világért' c. közleményét. Szó szerint idéznek a fejezetcímekből és a 80 kötelezettségvállalásból.

Áttekintésünkben a következő szempontokat vizsgáltuk:

- ✓ a Bizottság megkapta-e javaslataihoz a szükséges politikai támogatást a tagállamoktól, a 2001. júniusi Göteborgi Csúcson, vagy később;
- ✓ a Bizottság tett-e lépéseket javaslatai végrehajtására; a megtett lépések minősége.

Egyértelmű, hogy egy ilyen értékelés során sok más dokumentumot is át kell nézni, kezdve a 2001. júniusi göteborgi Európai Tanácsi találkozó következtetéseivel. A Csúcs jóváhagyta a Bizottság javaslatai egy részét, és felhívta az Európai Tanácsot, hogy tekintse át a többit.

Következtetések

A részletes kiértékelés alapján a Zöld Nyolcak az alábbi következtetéseket vonja le a Fenntartható Fejlődési Stratégia megvalósításának helyzetéről (FFS):

- A Fenntartható Fejlődési Stratégia nem volt képes valós változásokat előidézni. A Bizottságon belül nem látunk következetes és átfogó megközelítést a fenntartható fejlődés irányába, nem tapasztalható megfelelő koordináció és a folyamat monitorozása.
- Mindent összevetve, a 2001-ben megjelentetett FFS kis hatással bírt a környezetre. Egyfelől ez érthető, hiszen az intézkedéseknek időre van szükségük ahhoz, hogy valós változásokat gerjesszenek. Azonban értékelésünk azt mutatja, hogy sok területen a szükséges folyamatok nem indultak meg vagy megtorpantak.
- Egyes területeken, amelyeknek saját dinamikájuk van, előrelépés volt megfigyelhető az elmúlt két és fél évben; ilyen terület a mezőgazdaság vagy a klímapolitika egyes elemei (a Kiotói Jegyzőkönyv ratifikálása, az emisszió-kereskedelem).
- A közlekedés témájában a Bizottság semmiféle elkötelezettséget nem mutatott saját Stratégiája felé. A közlekedés árszabályozásának keretterve, azaz hogy a különböző közlekedési módok árai tükrözzék az általuk a társadalomra áthárított költségeket – amit az Európai Tanács is követelt - nem lett kifejezve.

- A REACH-re rátérve, a Göteborgi Csúcs valószínűleg segített abban, hogy az Európai Tanács állásfoglalása megszülessen, de ez nem garantálta a folyamat zökkenőmentes és céltudatos lefutását. Az európai iparszövetségek részéről indított ellenkampány uralja azóta a színteret, ami számos tagállam nézeteiben talált visszhangra.
- Egyéb területekre, ahol a javaslatok előkészületben voltak, a Stratégia léte kevés hatással bírt: ilyen az energiatermékek adóztatásának irányelve, halászat, közbeszerzés, környezetvédelmi tehertétel. Ezek az eszközök gyengének bizonyultak, míg a belső piaci és versenyképességi érvek a környezetvédelmiel összehasonlítva túlon túl erősnek. Az említett első két területen kialakult helyzetért egyértelműen a tagállamok okolhatók, a másik két esetben a Bizottság mutatott ellenállást az említett eszközök (környezetbarát) fenntartható fejlődést célzó használata ellen.
- Nagyon kismértékű eredményt látunk a híres 'tegyük helyükre az árakat' ('Getting prices right') célkitűzés megvalósításában. Tisztában vagyunk azzal, hogy a tagállamok vonakodnak jelentős gyakorlati lépéseket tenni, azonban szükség van arra, hogy a Bizottság töretlenül folytassa ez irányban a harcot, hiszen nincs más alternatíva. Tehát bölcs kezdeményezések szükségesek a környezetvédelmi adóreformhoz, a környezetre káros nemzeti és európai szubvenció eltörléséhez és egy javított környezetvédelmi tehertétel irányelvhez, amely kellően szigorú és így valódi pénzügyi megelőző eszközzé válna.
- A „Biodiverzitás - csökkenés 2010-ig való megállítása” célkitűzést tekintve, a 2003 nyarán született mezőgazdasági reformok fontos lépést jelentettek a jó irányba. Ezeket a reformokat kell most hatékonyan végrehajtani a tagállamokban. Különösen fontos, hogy a két intézkedési terület egymással összhangban legyen és a támogatást válasszák külön a megtermelt mennyiségtől. További cselekvés szükséges, hogy a Madárvédelmi és Élőhelyvédelmi Direktíva teljes egészében megvalósuljon és biztosított legyen a Natura 2000 hálózat megfelelő kezelése. A részleteket tekintve, a következő pénzügyi szakaszban, 2007-2013 között, elegendő támogatási összegeket kell elosztani a természetvédelmet segítő intézkedésekre, beleértve a Natura 2000 hálózatot.
- A regionális politika területén a “3. Jelentés a Szociális és Gazdasági Kohézióról” c. dokumentum által bemutatott új szabályozás-tervezet kevésbé utal a fenntartható fejlődésre. A 2006 utáni Regionális Támogatási Politikák célkitűzéseit alakító és meghatározó tervezet nem említi a Fenntartható Fejlődési Stratégiát, sőt a Stratégia céljait sem.
- A külső EU politikákat tekintve, nincs ugyan hiány a politikai jóakarat kifejezésében, de hiányzik a következetes hozzáállás, hogy elkerüljük az EU politikák fejlődő országokra gyakorolt negatív hatását, kiemelten a kereskedelmi és mezőgazdasági politikák területén.
- A Zöld Nyolcak meg van győződve arról, hogy az előre nem lépés gyakran a határozott, erős rendelkezések és kötelezettségek hiányából fakad. A Kiotói Jegyzőkönyv jó példa arra, hogy mire képes társadalmunkban egy jogilag kötelező érvényű csökkentési cél, értelmes ütemtervhez kötve. Szükségünk van erős, jogilag kötelező keretre a FFS-hez.

- A Bizottság még nem dolgozott ki megbízható, következetes módszert a fenntartható fejlődés követelmények szakmapolitikákba való integrálásához. A „fenntarthatósági hatásvizsgálat” jelentését veszítette a kidolgozása alatt. A 2003-as tapasztalatok alapján nem látjuk biztosítottnak, hogy ez az eszköz megfelelő irányba tereli majd az EU politikai döntéshozást, sőt, inkább az ellentétes irányba. Valós veszély, hogy trójai falóként működik majd a környezettel szemben. Ahelyett, hogy azt biztosítanánk, hogy a környezetvédelmi (és szociális) követelményeket szisztematikusan beépítsék a gazdasági fejlődést célzó javaslatok döntés-előkészítésébe, úgy tűnik, hatékonyabb a környezetvédelmi javaslatok céljait behatárolni a lehetséges gazdasági hatások fényében.
- Nem sok markáns kezdeményezés született az ipar partnerré tételében. Az érdekképviselői csoportok nagyvállalati szociális felelősség fórumán domináltak azok az iparszövetségek, akik az eseményt kizárólag a legjobb gyakorlat eszmecseréjének tekintették, és olyan eszköznek, amellyel a hatóságok által indított jogi vagy pénzügyi szankciók megelőzhetők. Ráadásul a REACH javaslatból kivettek egy olyan, a helyettesítés alapelvére épülő elemet, amely a reformpárti, kezdeményező szerepű ipar szempontjából fontos.
- Nincs kidolgozott, rendszerezett folyamat, amely megfelelően bevonná az érdekképviselői csoportokat, kivéve az EESC (Európai Gazdasági és Szociális Bizottság, European Economic and Social Committee) nem döntő eseményeit. A Strauss-Kahn vezette „kerekasztal” megjelentetett ugyan egy érdekes jelentést, az azonban láthatólag rögtön a Bizottság szemeteskosarába került.
- A Bizottság ezidáig nem tett lépéseket a Lisszaboni Folyamat és annak egydimenziós, versenyképességre fókuszáló megközelítése túlhaladására. Ez aktívan hozzájárul a FFS háttérbe szorulásához, amit jól illusztrál az, hogy kihagyták a strukturális mutatókat a tavaszi Csúcson tárgyalt környezetvédelmi kulcskérdések közül.

John Hontelez, Európai Környezetvédelmi Iroda (EEB) főtitkára

AZ EU FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI STRATÉGIÁJÁNAK 2005. ÉVI FELÜLVIZSGÁLATA: ELŐZETES FELMÉRÉS ÉS JÖVŐBENI IRÁNYOK

(SEC (2005) 225) Brüsszel, 2005. 2. 9. COM (2005) 37 végleges

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ.....	10
I. RÉSZ: FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS – MI A TÉT?	12
1.Bevezetés	12
2.Az Európai Unió Fenntartható Fejlődésre vonatkozó megközelítése	13
3.Miért szükséges a felülvizsgálat?	14
4.Az előrehaladás áttekintése	14
A POLITIKAI KOHERENCIA JAVÍTÁSA.....	15
A KOORDINÁCIÓ NYÍLT MÓDSZERÉNEK FEJLESZTÉSE	15
A MEGFELELŐ ÁRKÉPZÉS ÉS ÖSZTÖNZŐK	15
A TUDOMÁNY ÉS TECHNOLÓGIA TERÜLETÉRE TÖRTÉNŐ BERUHÁZÁS	16
A LAKOSSÁG ÉS A VÁLLALKOZÁSOK MEGSZÓLÍTÁSA ÉS MOZGÓSÍTÁSA	16
KLÍMAVÁLTOZÁS ÉS TISZTA ENERGIA	16
KÖZEGÉSZSÉG	17
SZEGÉNYSÉG ÉS TÁRSADALMI KIREKESZTÉS	17
ÖREGEDŐ TÁRSADALOM.....	18
TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK KEZELÉSE.....	18

FÖLDHASZNÁLAT ÉS KÖZLEKEDÉS.....	19
A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS KÜLSŐ SZEMPONTJAI.....	19
II. RÉSZ: VÁLASZ A KIHÍVÁSOKRA	21
5. Jövőbeni irányok	21
5.1. Az Európai Unió Fenntartható Fejlődési Stratégiája alapelveinek megerősítése.....	21
5.2. A politikaalkotás és a politikai összhang új megközelítésének újra megerősítése.....	21
5.3. A kulcsfontosságú nem-fenntartható irányzatok további figyelése, és a nem-fenntartható irányzatok közti kapcsolatok vizsgálata mélyebb részletekbe menően	22
5.4. Célkitűzések, célok és mérföldkövek kitűzése.....	23
5.5. Hatékony monitoring biztosítása.....	23
5.6. Tulajdonjog erősítése, a nyilvános és magán szereplők együttműködésének javítása valamennyi szinten.....	23
6. A következő lépések	24

Előszó

A fenntartható fejlődés az Európai Unió egyik alapvető célkitűzése, de a világ más tájain lévő partnereink számára is globális kihívást jelent. Központi kérdése az, hogy minként valósítható meg a gazdasági fejlődés, a társadalmi kohézió, az észak-dél egyenlőség és a környezetvédelem összhangja. Fontosságát hangsúlyozza az EU szerződés és az Alkotmány is, amely az Unió elé a következő feladatot állítja: *„a kiegyensúlyozott gazdasági fejlődésre és árstabilitásra, és a nagyban versenyképes szociális piacgazdaságra alapozva az európai fenntartható fejlődés érdekében dolgozni, megcélozva a teljes körű foglalkoztatottságot és társadalmi előrehaladást, valamint a környezetminőség magas fokú védelmét és fejlesztését.”*

A gyors demográfiai változásokkal a következő évtizedekben a világ erőforrásaira hatalmas és növekvő nyomás helyeződik, akár az éghajlatváltozás, a természeti erőforrások, biodiverzitás, akár az észak és dél közötti vagyoni egyenlőtlenségeket tekintjük. Már ma lépünk kell ahhoz, hogy a földet irányító törekény gazdasági, társadalmi és környezeti egyensúlyt megőrizzük a jövő számára.

Európa jövője csak ebben a globális összefüggésben szemlélhető. Az EU már jelentős erőfeszítéseket tett a fenntartható fejlődés propagálására mind az unión belül, mind nemzetközileg. Előre gondolkodva az EU a környezetvédelmi és társadalmi kohézió iránti szükségletet innovációs, növekedési és foglalkoztatási lehetőségekké formálhatja. A Fenntartható Fejlődési Stratégiája (SDS) áttekintésével felidézhető azon elkötelezettségünk, miszerint a gazdaságunkban és társadalmunkban szükséges strukturális változásokat jobban meghatározzuk, és pozitív napirendet tűzzünk magunk elé annak érdekében, hogy ezt a változási folyamatot valamennyiünk jobb életminősége felé tereljük.

Erre a kihívásra válaszul az Unió részéről koordinált fellépés és erős vezetés szükséges az olyan megoldások kialakításához, melyek Európában és a világ minden részén tartós különbséget eredményeznek az emberek számára.

Ez az oka annak, hogy az Európai Unió ez évezred elején elkötelezte magát a változás programjának összeállításával, annak biztosításával, hogy végre szembenézzünk a nem-fenntartható gazdasági, társadalmi és környezeti irányzatokkal. 2000-ben a Lisszaboni Stratégia ambiciózus gazdasági és társadalmi reformprogramot tűzött ki, a nagyban dinamikus és versenyképes tudásalapú gazdaság megteremtése végett. 2001-ben Göteborgban az Európai Tanács elindította a széleskörű Fenntartható Fejlődés Stratégiát, 2002-ben pedig Barcelonában meghatározásra került annak külső dimenziója, még a 2002 nyarán megtartott fenntartható fejlődésről szóló ENSZ világ-csúcstalálkozó előtt. Mindegyik lépést a megfogalmazott elkötelezettségek végrehajtásához szükséges fontos döntések és intézkedések követték.

Mégis, mindezek ellenére sem történt kellő előrehaladás, a nem-fenntartható irányzatokat el kell kezdeni visszafordítani, és a nemzetközi kockázat még mindig magas.

Az új Bizottság indulása és az új Európai Parlament együttesen biztosítja a megfelelő időzítést arra, hogy értékeljük az eddigi eredményeket és felgyorsítsuk a változás ütemét.

Az első lépések már megtörténtek. Az Unió következő öt évre szóló Stratégiai Célkitűzéseinek javaslatában a Bizottság megerősítette a fenntartható fejlődés melletti elkötelezettségét. A Lisszaboni Stratégia középtávú felülvizsgálatában pedig egy megújult, a növekedésről és foglalkoztatásról szóló lisszaboni program elkészítését javasolta; lehetővé téve számunkra, hogy szélesebb társadalmi és környezeti ambícióink motorjaként egy sokkal

dinamikusabb gazdaságot alkalmazzunk. Ily módon a Lisszaboni Stratégia a szerződésben megfogalmazott fenntartható fejlődés átfogó célkitűzésének alapvető eleme marad: fenntartható módon javítva a jelen és következő generációk jólétét és életkörülményeit. Amint azt a Bizottság a középtávú áttekintésében kijelentette: *„Mind a Lisszaboni, mind a Fenntartható Fejlődési Stratégia hozzájárul ezen cél eléréséhez. Egymást kölcsönösen megerősítve kiegészítő intézkedéseket céloznak, többféle eszközhöz folyamodnak és eredményeik különböző időkeretekben jelentkeznek.”*

Ezen kívül a lisszaboni stratégia felülvizsgálata mellett a Bizottság útjára bocsátotta a frissített EU Szociális Programot; ez az agenda fogalmazza meg azokat a politikákat, melyek segítségével biztosítható a jobban összetartó kontinens, illetve a nem-fenntartható irányzatokra válaszul társadalmi modellünk továbbfejlesztése. Ily módon Szociális Programunk saját jogán járul hozzá a fenntartható fejlődés céljához.

Ez a közlemény a Bizottság első lépését képviseli a Fenntartható Fejlődési Stratégia 2005 évi áttekintésében. Ez a beszámoló a 2001 óta tett előrehaladás első felmérését nyújtja, és több jövőbeni irányvonalat vázol fel, melyek a Fenntartható Fejlődési Stratégia felülvizsgálatát irányíthatják, melyet ez év során később az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz címzett külön közlemény foglal majd össze. Ez a közlemény az előző év során zajlott vitára épül, tartalmazza az Európai Gazdasági és Társadalmi Bizottság múlt áprilisi véleményét, és a Bizottság által múlt októberben² levezetett nyilvános konzultáció eredményeit.

Az Európai Unió saját jövőjének tekintetében világos és hosszú távú elképzelésekkel bír. Hiszünk dinamikus európai modellünk erejében és alapértékeiben. Gondoskodunk róla, hogy mind a jelen, mind a jövő generáció szükségletei kielégíthetők legyenek. Ez az alapvető célkitűzés megjelenik majd az összes Uniós politikában. A fenntartható fejlődés most igényli a közbelépést. Az Európai Unió rendelkezik azzal a kapacitással, kompetenciával és kreativitással, mely a szükséges változások megtételéhez kell. Az európai polgárok és a világ más polgárai is számíthatnak az Unió azon elkötelezettségére, miszerint valamennyiünk fenntartható jövőjét biztosítja.

² A Bizottsági alkalmazottak munkadokumentumának (SEC(2005) 225) 1. és 2. részeiben található az ezen gyakorlatok eredményeit felölelő részletes összefoglaló. A konzultációs eredményekről szóló teljes bizottsági beszámoló rövidesen elérhető lesz a http://europa.eu.int/comm/sustainable/pages/review_en.htm oldalon.

I. rész: Fenntartható Fejlődés – Mi a tét?

1. Bevezetés

Fenntartható Fejlődés –a jelen generáció szükségleteinek kielégítése anélkül, hogy veszélyeztetnénk a jövő generációit szükségleteik kielégítésében – alapvető célkitűzésként jelenik meg az Európai Unióról szóló szerződésben³, illetve az Alkotmányban. Egy olyan széleskörű koncepció, amely alapot ad az Unió valamennyi politikájának, cselekvésének és stratégiájának, valamint megkívánja, hogy a gazdasági, környezeti és társadalmi politikák kialakítása és bevezetése egymást kölcsönösen támogató módon történjen.

Napjaink egyre inkább globalizálódó világában, világos politikai vezetés szükséges annak érdekében, hogy egy dinamikus európai modell kialakítását segítsük elő a jelen, illetve a jövő számára. A Bizottság teljes mértékben támogatja a fenntartható fejlődés gondolatát, így célja a változásokat elősegítő, pozitív intézkedési terv kialakítása. A jövőnk biztosítása Európában, illetve a világban hosszú távú gondolkodást követel meg, valamint számos politikai területen történő előrelépést. A Bizottság elkötelezett a jólét-, összetartozás- és biztonság megteremtésének irányában, annak érdekében, hogy jobb életminőséget teremtsen számunkra, illetve a jövő generációi számára. Növekedésre van szükségünk és újabb munkahelyekre, valamint tisztább és egészségesebb környezetre. Fontos az összetartóbb társadalom kialakítása, ahol a jólét és a lehetőségek egész tárháza áll rendelkezésünkre az Európai Unióban és azon kívül. Több innovációra, kutatásra és oktatásra van szükségünk. Meg kell felelnünk a globális felelősségvállalásunknak és elkötelezettségeinknek. Holnapi jólétünk és életminőségünk a jelenlegi kapacitásainkon és elkötelezettségünkön múlik, azon képességünkön, hogy meg tudjuk változtatni termelési és fogyasztási szokásainkat és elválasztani a gazdasági növekedést a környezet rombolásától.

Ezen területeken történő előrelépések nem korlátozhatók kizárólag az Unión belüli területekre. A fenntarthatóság kérdése globális kihívás marad. Ezért különösen fontos az európai vezetés demonstrálása mind a belső, mind a külső közvélemény számára. A feladat véghezvitele integrált megközelítést igényel, illetve igazolja azt a tényt is, hogy a globalizáció, valamint az egyes területek közötti nagyfokú egymásrautaltság azt eredményezi, hogy az EU csak akkor tud megfelelő eredményeket elérni a belső prioritással rendelkező ügyekben, ha ezzel egyidőben a világ színpadán is sikerrel szerepel. Hasonlóképpen, az EU azon képessége, hogy globális vállalatokat teljesít valamennyi politikai területen, fontos tényezővé válik akkor, amikor a szavakat le kell fordítani a szükségletek nyelvére, fenntartva hitelességét, mint a világ vezetője a fenntartható fejlődés területén.

Annak ellenére, hogy a jelenlegi Bizottság mandátuma 2009 végéig tart, világosan megfogalmazott kötelezettség, hogy ezen dátumon túl is gondolkodjon, amikor politikáját kialakítja. Amennyiben el szeretnénk érni jövőbeli céljainkat, úgy nem szabad holnapig várnunk; most kell cselekednünk. A hosszú távú elképzelések szükségességének felismerésével, még ma konkrét célokat kell megfogalmaznunk, hogy hosszú távú trendeket irányítsunk, illetve olyan mechanizmusokat, amelyek segítik kitűzött céljaink elérését. A mostani Bizottság már eddig is igazolta az általa, a fenntartható fejlődés megvalósítása érdekében kitűzött, jólétet, összefogást és biztonságot megvalósító kulcsfontosságú stratégiai célok⁴ fontosságát.

³ Szerződés az Európai Unióról, 2. cikkelye

⁴ COM(2005) 12, 2005.01.26.: „Stratégiai célkitűzések 2005-2009 – Európa 2010: Összefogás Európa megújításáért: Jólét, összefogás és biztonság”

Az EU a fenntartható fejlődés megvalósítására vonatkozó első állásfoglalását 2001 júniusában hirdette meg. A **göteborgi** Európai Tanács ülés elfogadta a Bizottság Közleménye alapján elkészített EU Fenntartható Fejlődés Stratégiáját (SDS). 2002-ben a Bizottság bemutatta második közleményét⁵, amely elsősorban a fenntartható fejlődés külső dimenzióira összpontosít, és amelyet az Európai Tanács **barcelonai** ülésén hagytak jóvá. E két dokumentum együttesen alkotja az EU átfogó Fenntartható Fejlődés Stratégiáját. A Bizottság elkötelezte magát a Stratégia felülvizsgálata mellett minden egyes új Bizottság működésének kezdetén. Ezen felülvizsgálat 2005 folyamán fog megtörténni az elmúlt négy év tapasztalatai alapján.

Az átdolgozott Fenntartható Fejlődés Stratégiának szélesebb körű megközelítést kell alkalmaznia, különös tekintettel a gazdaságban bekövetkezett strukturális változásokra, amely megkívánja a fenntarthatóbb termelési és fogyasztási szokások felé tolódást, illetve a jelenleg nem fenntartható irányzatok felismerését. Az új szemléletmód további erősítésével, az átdolgozott Stratégia újra megerősíti a háromdimenziós megközelítést, és biztosítani fogja a fenntartható fejlődés külső szempontjainak teljes mértékű integrációját és hangsúlyosabbá válását. Az átdolgozás után a Stratégia továbbá támogatni fogja azt, a javaslatban megfogalmazott, 2007-2013 időszakra vonatkozó pénzügyi vállalást, miszerint a fenntartható fejlődés eszméje irányadó alapelve lesz az EU politikai döntéseinek.

2. Az Európai Unió Fenntartható Fejlődésre vonatkozó megközelítése

A Fenntartható Fejlődés Stratégiáján belül a következő komponenseket különböztetjük meg:

Elsőként, megfogalmazható, hogy a **fenntarthatóság fogalmának széleskörű értelmezését** irányozza elő. A stratégia alapvető üzenete, hogy végeredményben a gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi célok kéz a kézben járnak, és kölcsönösen hatással vannak egymásra: „*A fenntartható fejlődés célkitűzése olyan pozitív, hosszú-távú víziót nyújt az Európai Unió számára, ahol a társadalom sikeres és virágzó, valamint becsületesebb és igazabb lesz, és ami a tisztább, biztonságosabb, egészségesebb környezet képével kecsegtet – egy olyan társadalom kialakítása által, amelyben jobb életminőséget teremtünk saját magunk, gyermekeink és unokáink számára.*”⁶ A fenntartható fejlődés ezen három alappilléreinek fontosságát, valamint egyes tényezői közötti kölcsönhatások létezését alapvető fontosságú megérteni.

A második, és vitathatatlanul a legambiciózusabb része a stratégiának azon utakat kutatja, hogy miként tudnánk **javítani a politikák kialakításának folyamatán**, különös tekintettel a politikai koherenciára, illetve az emberek tájékoztatására az ellentmondó célkitűzések lehetséges előnyeiről, illetve hátrányairól, annak érdekében, hogy valóban információkon alapuló politikai döntéseket hozzassunk. Ez megköveteli döntéseink valamennyi hatásának alapos vizsgálatát, beleértve a beavatkozás-nélküli állapotot, amelynek eszköze az idejekorán elvégzett hatásvizsgálat, valamint a piac felé a megfelelő jelek továbbítása a helyes árképzés érdekében. A helyes döntés meghozatala megkívánja azt is, hogy az EU politikai döntéshozói figyelembe vegyék a globális hatásokat és állapotokat, illetve aktívan járuljanak hozzá a belső és külső politikák következetességéhez. Továbbá támogatja a tudomány, illetve a technológia területére történő beruházásokat, a fenntartható fejlődés érdekében szükséges változtatások, alakítások véghezvitele érdekében. Végül, a döntéshozatal új megközelítése ragaszkodik a kommunikáció javításához, valamint az állampolgárok és a vállalkozások mozgósításához.

⁵ COM(2002) 82, 2002.2.13.: „Globális partnerség útján a fenntartható fejlődésért”

⁶ COM(2001) 264 „Fenntartható Európa egy jobb világért: Az Európai Unió Fenntartható Fejlődés Stratégiája” 2. o.

A Stratégia harmadik fontos elemként meghatároz néhány olyan **irányzatot, amely egyáltalán nem nevezhető fenntarthatónak**, mint például a klímaváltozás, vagy az energiafelhasználás területei, a közegészségre veszélyt jelentő tényezők, szegénység és társadalmi kirekesztés, öregedő társadalmak problémája, a természeti erőforrásokkal való gazdálkodás, valamint a földhasználat, illetve a közlekedés kérdései.

Végezetül, a globális szempontok magukban foglalnak bizonyos nemzetközi célkitűzéseket és azokra a kulcsfontosságú célkitűzésekre összpontosítanak, amelyeket az EU fogalmazott meg a Fenntartható Fejlődés Világ-csúcstalálkozón (WSSD). Ezek a következők: a globalizáció lehetőségeinek kihasználása, kereskedelem a fenntartható fejlődésért, küzdelem a szegénység ellen, társadalmi fejlődés, a természeti és környezeti erőforrások fenntartható kezelése, az Európai Unió egyes politikai területei közötti összhang növelése, jobb irányítás valamennyi szinten, valamint a fenntartható fejlődés finanszírozása.

3. Miért szükséges a felülvizsgálat?

A Bizottság célkitűzése, hogy minden egyes új Bizottság, mandátumának megkezdésekor felülvizsgálja a stratégiát. Ezen elgondolást üdvözölte az Európai Tanács, legutóbb 2004. júniusában és novemberében. Ezen túlmenően, számos területen történt fejlődés, ami szintén indokoltá teszi a felülvizsgálatot jelen időszakban:

- A nem-fenntartható irányzatok előretörése, nevezetesen akár a természeti erőforrásokra, az éghajlatra, illetve a biodiverzitásra gyakorolt növekvő nyomás, illetve a tartós egyenlőtlenség és szegénység, vagy az öregedő társadalmak által teremtett növekvő gazdasági és társadalmi kihívások;
- Európa gazdasági alulteljesítése, párosítva újonnan megjelenő, a növekvő globalizációból és a gyorsan fejlődő ipari országok (ide tartozik Kína, India és Brazília) előretöréséből adódó nyomások. Ezek erősödő gazdasági versenyhelyzetet jelentenek és egy lehetséges átrendeződést a nemzeti termelési struktúrákban, amelyek mind hatással vannak a fenntartható fejlődésre globális szinten;
- Új nemzetközi egyezmények és tárgyalások, amelyek mind hatással lehetnek a globális szintű fenntartható fejlődésre, és amelyeket össze kell egyeztetni a növekvő alkalmazásra vonatkozó erőfeszítésekkel (mint például a Doha-i Fejlesztési Terv, a Johannesburg Intézkedési Terv, amelyet a WSSD alkalmával fogadtak el, a Monterrey-i Megállapodás a fejlesztés finanszírozására vonatkozóan, illetve a Millenniumi Fejlődési Célok);
- A biztonságot fenyegető új tényezők, mint a terrorizmus (támadások 2001. szeptember 11-én és 2004. március 11-én), természeti csapások (árvizek) és egészségügyi pánik (pl. SARS), az érzékenység felfokozott érzéséhez vezettek. Ezen túlmenően növekszik az igény a szervezett bűnözéssel, korrupcióval, illetve rasszizmussal szembeni hathatós fellépésre;
- Végül, a felülvizsgálatnak figyelembe kell vennie az Európai Unió kibővítését 25 tagországra, a nemzeti fenntartható fejlődésre vonatkozó stratégiákat, illetve a helyi és regionális hatóságok jelentősebb bevonásának lehetőségét.

4. Az előrehaladás áttekintése

Annak ellenére, hogy a Stratégia végrehajtásában már történt némi előrehaladás, azonnali eredmények nem várhatók; világos, hogy még rengeteg feladat van. Néhány jel arra mutat, hogy a fenntartható fejlődés folyamatát fenyegető tényezők legtöbbje megfordulni látszik.

Mindazonáltal azonnali és folyamatos figyelmet igényelnek. A fejlődés egyes elemeinek sokkal részletesebb bemutatása található a Bizottság munkadokumentumában⁷, néhány fontos előrelépést itt is kiemelünk.

- A **politikaalkotás irányai változnak**. 2001 óta „a politikaalkotás egy új útja” került meghonosításra, annak érdekében, hogy a politika egyes területeit következetesebbé, koherensebbé tegyék, illetve, hogy megteremtődjön a fenntartható fejlődés támogatására szolgáló megfelelő környezet.

A politikai koherencia javítása

Az Európai Unió alapszerződéseiben szereplő számos horizontális alapelvnek a politika egyes területeibe történő integrálása központi cél. Példa erre az EU-szintű eljárásra a „Cardiffi Folyamat”, amely támogatja a környezetvédelmi kérdések ágazati politikákba történő integrációját. Ennek ellenére, a Cardiffi Folyamatra vonatkozó 2004-es első felmérés eredménye szerint ez idáig csupán korlátozott eredmények mutathatók fel.

Az új hatásvizsgálati mechanizmus 2003-ban került bemutatásra a Bizottságban, mint egy olyan eszköz, amely segíti a politikai koherencia kialakításának javítását. Az elképzelések szerint ezen eszköz segítségével a jelentős politikai javaslatok gazdasági, környezeti és társadalmi hatásai mérhetővé és bemutathatóvá válnak egy integrált megközelítésben, így az egymással versenyző célok közötti optimalizálás világosabbá válik. Ez idáig, a Bizottság több mint 50 hatásvizsgálatot készített el, különböző politikai döntésekhez kapcsolódva a Vagyonbiztosítási Irányelvtől kezdve a cukoripar piacának közös szervezésén át a Natura 2000 hálózat finanszírozásáig. A külső kapcsolatokat tekintve, fenntarthatósági szempontú hatástanulmányok elvégzését kezdeményezték valamennyi jelentősebb kereskedelmi tárgyalás alkalmával.

A koordináció nyílt módszerének fejlesztése

A koordináció nyílt módja hathatós eszköze lehet a jó gyakorlat terjesztésének, az érintett felek bevonásának és mozgósításának, valamint a tagállamokra történő nyomásgyakorlásnak annak érdekében, hogy stratégiai és integrált szemléletet alkalmazzanak, és hatásosabb politikákat alakítsanak ki. Ezen úton elindulva például a Bizottság és a tagállamok közös célokban és célszámokban egyeztek meg a társadalmi integráció és a nyugdíjak kérdésében. A legtöbb tagállam mérhető célokat fogalmazott meg a szegénység és a társadalmi kirekesztés csökkentése érdekében.

A megfelelő árképzés és ösztönzők

Annak elérése, hogy a piaci árak a gazdasági tevékenységek valós árait tükrözzék a társadalom számára, elősegíti a termelési és fogyasztási szokások megváltozását. Ennek érdekében piaci-alapú eszközök, mint például környezetvédelmi adók, kibocsátás kereskedelmi rendszerek és állami támogatások alkalmazása hatékony kiegészítései lehetnek a hagyományos szabályozó eszközöknek. Ezen a területen jelentős előrelépések tapasztalhatók EU szinten az elmúlt időszakban, de a döntéshozatal sok esetben nehézkes, elsősorban az adózás területén, a Tanács egyhangú döntéshozatali követelménye miatt. Néhány példa arra, ahol az EU piaci-alapú eszközöket vezetett be: a 2003-as Energiaadó Irányelv, amely kiterjesztette a Közösség által alkalmazott minimumadó mértékét az ásványi olajokról más energiatermékekre, vagy az EU-szerte alkalmazott üvegházhatású gázok kibocsátási jogainak kereskedelme, amely 2005 év folyamán került bevezetésre, annak érdekében, hogy a Kiotói Jegyzőkönyvben meghatározott csökkentési célszámok megvalósuljanak.

⁷ SEC(2005) 225

A tudomány és technológia területére történő beruházás

A tudás és a technológiai fejlődés terén történő előrelépések kulcsfontosságúak a gazdasági növekedés, valamint a társadalmi és környezeti stabilitás közötti egyensúly megteremtésében. Számos kihasználható szinergia-hatás rejlik a minőség- és termelésfejlesztés, valamint az energiafelhasználás, hulladékképződés és biztonság területén történő innovációk között. Az energiafelhasználás szempontjából hatékonyabb berendezések például kevesebb természeti erőforrást használnak fel, ami alacsonyabb kibocsátásokhoz vezet. Az új technológiákba történő beruházás munkahelyeket teremt, és fejlődést eredményez. Az EU ezen a téren történő tevékenységének bemutatását a 6. Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogram fenntartható fejlesztés programjai tartalmazzák. A Környezettechnológiai Akcióterv támogatja a hidrogén és üzemanyagcellák, fotóelektromosság, fenntartható vegyipar, vízellátás és közegészségügy területeinek technológiai fejlődését. Az EU szintén segíteni kívánja olyan technológiák bevezetését, amelyek hatással vannak a társadalmi rendszerre, így például az egészségügyi ellátás rendszerére.⁸

A lakosság és a vállalkozások megszólítása és mozgósítása

A civil szervezetek és a privát szektor fontos szerepet játszanak a fenntartható fejlődésben. Számos kezdeményezés indult EU-szinten annak érdekében, hogy ezen csoportok aktív részvételét elősegítsék, valamint, hogy javuljanak a konzultációs folyamatok és mozgósításra kerüljenek az érdekelt felek. A Bizottság, többek között minimum követelményeket fogadott el az érdekelt felekkel történő kommunikációra vonatkozóan, valamint javítani igyekszik az információellátás-, illetve környezetvédelmi döntéshozatalban történő részvétel lehetőségeit. Számos lépést tett továbbá a vállalati társadalmi felelősségvállalás előmozdítása érdekében.

- Nem-fenntartható irányzatok

Klímaváltozás és tiszta energia

Az elmúlt 100 évben Európa hőmérséklete a globális átlagnál gyorsabban emelkedett (0,95°C Európában, összehasonlítva a globális 0,7°C-kal); 9-ből 8 gleccser jelentősen visszahúzódik; valamint egyre több szélsőséges időjárási eseménynek lehetünk tanúi – mint például aszály, hőség-hullámok, valamint áradások⁹. Annak érdekében, hogy a globális hőmérsékletemelkedést a még veszélyesebb klímaváltozást eredményező szint alatt tartsuk, erőteljesen vissza kell szorítanunk az üveghatású gázok kibocsátását. Becslések szerint 2002 év folyamán a szélsőséges időjárási körülmények közel 25 milliárd euró kárt okoztak¹⁰. A megbízható és megengedhető energiaellátási rendszer távol áll a fejlődő országokban jelenleg alkalmazott gyakorlattól, ahol több mint 2 milliárd ember támaszkodik a biomasszára (fa, hulladék, stb.), mint elsődleges energiaforrásra, illetve 1,6 milliárd ember nem rendelkezik hozzáféréssel az elektromos áram ellátó rendszerekhez.

Az Európai Klímaváltozási Program (ECCP) kulcsfontosságú eszközzé vált Európában a klímaváltozás elleni fellépés területén. Fontos kezdeményezéseket foglal magában az energiafelhasználás területén, illetve elindította az EU-szintű üvegházhatású gázok kibocsátási jogainak kereskedelmére vonatkozó rendszert, amely 2005. január 1-től működik. Az EU a Regionális Alapokon keresztül is támogat számos olyan eszközt, amely hozzájárul a klímaváltozás elleni küzdelemhez. Ennek ellenére, noha a legfrissebb adatok szerint 2002-ig az EU 15 korábbi tagállama (EU-15) 2,9%-kal csökkentette az üvegházgázok kibocsátását az 1990-es szinthez képest, számos egyéb teendő is szükséges ahhoz, hogy a Kiotói

⁸ Példaként lásd a nemrégiben megjelent e-egészségügyi akciótervet: hogyan tegyük jobbá az egészségügyi ellátó rendszert az európai állampolgárok részére – akcióterv az európai e-egészség területén, COM(2004) 356.

⁹ EEA beszámoló: „Európa változó klímájának hatásai”, 2004. augusztus

¹⁰ München Re, Geokockázati kutatási osztály, 2004. január

Jegyzőkönyv által meghatározott 8%-os csökkentést elérhessük az 1990-es szinthez képest, a 2008-2012 közötti időszakban. Nemzetközi szinten az EU továbbra is fontos szerepet játszik a Kiotói Jegyzőkönyv ratifikálásának előmozdításában, valamint abban, hogy a 2002-ben, Johannesburgban lezajlott Fenntartható Fejlődés Világ-csúcstalálkozó (WSSD) során vállalt követelmények bevezetésre kerüljenek. Az EU ilyen formában világszerte hangsúlyozza a megújuló energiaforrások használatát a Johannesburg-i Megújuló Energia Koalícióban betöltött szerepén keresztül. Az EU Energia Kezdeményezése hozzájárulás a WSSD megegyezéseéhez, amelyben célul tűzte ki a megfelelő, fenntartható és megengedhető energiaellátáshoz való kapcsolódás lehetőségének fejlesztését a vidéki, városszéli és városi területeken.

Európában az energiahatékonyság valódi fejlesztésére vonatkozó elkötelezettség újjáéledt az új Energiahatékonyság Kezdeményezésen keresztül.

Közegészség

A közegészségre vonatkozó fenyegetések 2001 óta tovább nőttek az EU-n belül. Az életmódhoz kötődő, valamint a krónikus megbetegedések gyorsan terjednek világszerte, amelyek közül az elhízás mutatja a legnagyobb növekedést (10-40%-os emelkedés az elmúlt 10 évben a legtöbb EU országban). A HIV/AIDS járvány világszinten a valaha tapasztalt legnagyobb fertőzöttségi értéket érte el (39,4 millió), az újonnan jelentett HIV fertőzöttek száma 1996-hoz képest több, mint kétszeres Európában. A világméretű mobilitás és könnyebb érintkezés megnövelte az egészségügyi kockázatok nagyságát, olyan fertőző betegségek megjelenésével, mint például a madárinfluenza vagy a SARS. A biológiai terrorizmus egy másik fenyegető tényező. A fejlődő országokban, a legutóbbi időszakban tapasztalt egészségügyi és fejlődési előnyök megfordulni látszanak, és a fertőző betegségek terjedése jelentős kockázatot képvisel a jövőbeli gyarapodásuk szempontjából. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) becslése szerint az egészségtelen életkörülmények évente több mint 5 millió gyerek halálát idézik elő világszerte.

A 2001 óta történt politikai döntések magukban foglalják például a genom kutatás finanszírozását az antibiotikumokkal szembeni rezisztencia elleni harc érdekében; az egyesített EU-szintű felügyelet és korai észlelési rendszer felállítását a fertőző betegségek terjedésének megakadályozása érdekében; a vegyi anyagok szabályozását szolgáló új EU keretszabályozás elfogadását (REACH); az Európai Környezetvédelmi és Egészségügyi Akcióterv elfogadását 2004-2010 közötti időszakra vonatkozóan; valamint az Európai Élelmiszerbiztonsági Hivatal (EFSA) és a Fertőző Betegségek Európai Központjának (ECDC) felállítását.

Nemzetközi szinten, jelentősen nőtt az EU hozzájárulásának mértéke a HIV/AIDS, tüdőbaj és a malária ellen folytatott küzdelem finanszírozásában. Szintén hozzájárult a fejlődő országokban a létfontosságú gyógyszerészeti termékek árának csökkentéséhez.

Szegénység és társadalmi kirekesztés

A szegénység és társadalmi kirekesztés növekvő problémát jelent. Az EU-ban, körülbelül a lakosság 15%-a él a létminimum közelében. Néhány új tagállamban a helyzet ilyen téren különösen aggasztó. Másik, aggodalomra okot adó tendencia a szegénység terjedése, és a generációk közötti kirekesztődés, valamint az egyenlőtlen teher, amelyet a társadalom egyes alcsoportjainak kell vállalnia (pl. munkanélküliek, egyedülálló szülők, fogyatékos emberek, kisebbségek). A világon élő 6 milliárd emberből közel 2,8 milliárd napi kevesebb mint 2 euróból kénytelen megélni.

Az EU tagállamai megegyeztek abban, hogy összehangolják politikájukat annak érdekében, hogy a szegénység és társadalmi kirekesztés ellen küzdjenek, közös célok kialakításával, nemzeti cselekvési programok megfogalmazásával, és ezek kiértékelésével közös mérőszámok és koordinációs eljárások alkalmazásával. Az Európai Regionális Politika szintén hozzájárul ezen célok teljesüléséhez, például az oktatás, képzés és helyi foglalkoztatás támogatásán keresztül.

A probléma világszintű megoldása érdekében, az EU fejlesztési politikája alapvető célként határozza meg a szegénység jelentős csökkentését, illetve végső soron felszámolását. Számos kezdeményezés született az új globális együttműködés keretein belül a szegénység felszámolása és a fenntartható fejlődés elérése érdekében a Doha-i, Monterrey-i valamint Johannesburg-i Csúcsok alkalmával.

Öregedő társadalom

A népesség növekedése az EU-n belül becslések szerint a végéhez közeledik, és a fogyó, valamint öregedő dolgozó népességnek kell támogatni a növekvő számú idős embert. A támogatandó idősök aránya az előrejelzések szerint a 2004-es 21%-ról 2050-re várhatóan 47%-ra fog nőni.

Noha a születéskori várható élettartam megnövekedése nagy eredmény, Európa öregedő társadalmi fenntarthatósági kérdéseket vetnek fel, amellyel foglalkozni kell. Sem a bevándorlás, sem a születések számának gyors növekedése nem tudja megakadályozni az idős emberek jelentős részesedésének növekedését a teljes lakosságszámhoz viszonyítva az elkövetkezendő két évtized során.

A Bizottság, a tagállamokkal együttműködve a szociális védelmi rendszer modernizálásán dolgozik, amely lehetővé teszi azt, hogy a rendszer pénzügyileg fenntartható és társadalmilag elfogadható maradjon. A lehetséges eszközök közé tartozik, például az idősebb dolgozók munkában töltött idejének meghosszabbítása. A barcelonai Európai Tanács ülésén megfogalmazott célszám, annak megvalósítása, hogy 2010-ig az 55-64 év közöttiek 50%-a dolgozzon, valamint a nyugdíjkorhatár 5 évvel történő megemelése 2010-ig. A pénzügyi oldal változtatásai mellett az egészségügyi rendszer átalakítása is szükséges annak érdekében, hogy megbirkózzon a növekvő számú idős ember várhatóan nagyobb keresletével, elsősorban az egészségügyi rendszer elérésének javítása szempontjából. Az Unió lehetővé teszi a strukturált együttműködést és a jó gyakorlat eszközeinek cseréjét e téren.

Természeti erőforrások kezelése

A gyors világnépesség növekedés azt jelenti, hogy 2010-re 400 millióval több ember fog élni a Földön a maihoz viszonyítva, elsősorban városi környezetben. A növekvő egymásrataltság világában a jelenlegi fogyasztási és termelési szokásainkat nem folytathatjuk. A biológiai sokféleség veszélyben van. Világszerte közel 15500 növény- és állatfaj van, amelyet a kihalás veszélye fenyeget. Az elmúlt évtizedekben jelentős veszteségek következtek be szinte valamennyi ökoszisztémában és fajban (állatok, növények, erdők, édesvizek, termőföld, stb.). Az édesvizek szintén olyan értékes természeti erőforrások, amelyek veszélyben vannak. Összességében megállapítható, hogy a globálisan fenyegető vízhelyzet miatt veszélyben forognak életek, a fenntartható fejlődés, és ennek következményeként a béke és biztonság.

Különböző politikai lépések születtek az EU által kitűzött cél - a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása 2010-re - elérése érdekében. Ezek között kap helyet a Közös Agrárpolitika és a Közös Halászati Politika reformja, valamint a Natura 2000 hálózat kialakítása. A biológiai sokféleség csökkenésének 2010-re történő megállítására vonatkozó közlemény kialakítás alatt van. Az erőforrások hatékonyabb felhasználásának fokozására

vonatkozó eszközök között található az EU hulladékká vált elektromos és elektronikai berendezésekre vonatkozó irányelve, vagy az integrált termékpolitikára vonatkozó Bizottsági közlemény. A 2005-2006-os időszakban az Európai Unió jelentős pénzüsségeket csoportosít át a Strukturális és Kohéziós Alapokból társfinanszírozási célokra környezetvédelmi infrastruktúrafejlesztésre, valamint az ipari, városi és természeti területek fenntartására és rehabilitációjára vonatkozóan.

A nemzetközi kezdeményezések között megemlíthető az EU Víz Kezdeményezése – „A Víz az Életért” – a Fenntartható Fejlődés Világ-csúcstalálkozó nyomán. Az EU vezető szerepet tölt be ugyanakkor mind a biológiai sokféleségről szóló egyezmény végrehajtásában, mind abban a munkában, amely a fenntartható fogyasztás és termelés 10-éves keretprogramjait dolgozza ki.

Földhasználat és közlekedés

Azon célkitűzés ellenére, amely megpróbálja a közlekedés fejlődését a GDP növekedésétől elválasztani, a közlekedés volumene tovább nő, gyorsabban, mint a GDP. Ez számos területen kifejti hatását, a torlódásoktól kezdve a légszennyezés következtében fellépő egészségügyi problémákon át, a CO₂ kibocsátás növeléséig, amely befolyásolja az EU éghajlatváltozással kapcsolatos céljának elérését.

Az EU számos politikai kezdeményezést indított újtára annak érdekében, hogy gátat szabjon a közlekedés növekvő trendjéből eredő káros hatásoknak. Ennek keretében támogatja az áttérést a közúti közlekedésről a kisebb környezeti hatással járó eszközökre, mint például tiszta buszok, hajózás illetve vasút. A Bizottság javasolta továbbá a tagállamoknak, hogy vezessenek be olyan tarifarendszert, amely hatással van a közlekedési keresletre, azáltal, hogy olyan helyzetet teremtsen, amelyben a közlekedés használói által fizetett költség a teljes társadalmi költséget közelíti (pl. az Euro matrica irányelv), de ezek alkalmazása mindeztidáig korlátozott maradt. Ezen túlmenően, a közlekedés keresletének és a volumenének növekedése ellenére pozitív előrelépés történt a járművek és üzemanyagok terén, amely változást az EU jogszabályok és kezdeményezések segítettek elő. Végzetül, a városi környezet és a földhasználat területein is előrelépések tapasztalhatóak, például az EU Strukturális Alapok programja az „Urban II” és a Kutatási Keretprogram segítségével. A Bizottság ugyanakkor egy, a Városi Környezetre vonatkozó Tematikus Stratégián is dolgozik, amelyet várhatóan 2005-ben tesz közzé.

A fenntartható fejlődés külső szempontjai

A korábban felsorolt és bemutatott nem fenntartható trendeken kívül, a fenntartható fejlődés globális népszerűsítése, többek között a következő EU akcióprogramokat tartalmazta:

- Kihasználni a globalizációt

A globalizáció jelensége az az új környezet, ahol a fenntartható fejlődést meg kell valósítani. Amellett, hogy fontos ösztönzője lehet a fenntartható fejlődésnek, a globalizáció előnyei túl sok esetben nem egyenlően vannak elosztva az országok között és országokon belül, illetve a nem szabályozott integráció negatív hatással lehet a környezetre és a társadalom egészére.

Az EU koherens és integrált szemlélet kialakítását támogatja a globalizációt érintő kérdésekben a WTO-n, Nemzetközi Pénzügyi Intézményeken (IFI), illetve az ENSZ szervezetein belül. Az EU célja továbbá a kulcsfontosságú szervezetek megerősítése – mint például a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet.

Annak érdekében, hogy a fejlődő világot hatékonyan és egyenlően tudjuk integrálni a globális gazdaságba, a jelenleg folyó WTO tárgyalások, a Doha-i Fejlesztési Célok (DDA)

kulcsfontosságúak. A DDA tárgyalásokon az EU 2002 óta folyamatosan azon dolgozik, hogy elérje céljait a globális fenntartható fejlődés megvalósítása érdekében, számos tárgyalási kérdésben. Ezen túlmenően, mivel fontos támogatni a fejlődő országok azon erőfeszítéseit, hogy bekerüljenek a globális kereskedelmi rendszerbe, a kereskedelemhez kapcsolódó segítségnyújtás (TRA) az egyik legnagyobb prioritással rendelkező terület az EU fejlesztési együttműködései során, illetve a TRA eszmerendszere beépítésre került a kapcsolódó, az alapok elosztásához kötődő döntéshozatali folyamatokba is.

Ezen túlmenően, a WSSD óta az EU fontos lépéseket tett a DDA hatáskörén kívül eső, kereskedelempolitikához kapcsolódó támogató akciók kidolgozásában, többek között annak érdekében, hogy elérje a fenntartható fejlődés, mint lényeges elem beemelését a jelenleg folyó, illetve a jövőben induló valamennyi kétoldalú vagy regionális tárgyalásba.

- Jobb kormányzás globális szinten

Jó kormányzás és a demokrácia támogatása - két kritikus elem a Millenniumi Fejlesztési Célok elérésében. A Millenniumi Nyilatkozat kimondja, hogy olyan környezet kialakítása, amely elősegíti a fejlődést és a szegénység felszámolását, függ - többek között - a jó irányításról valamennyi országon belül, valamint nemzetközi szinten, illetve a pénzügyi, monetáris és kereskedelmi rendszerek átláthatóságától.

A Bizottság intézményi kapacitásnövelést, jó irányítást és a jogrend betartását irányozta elő az Irányításra és Fejlődésre vonatkozó Közleményében, különös tekintettel az intézményi kapacitásnövekedésre és az irányításra vonatkozó párbeszéd kialakítására minden, országon belül előfordulható szituációra vonatkozóan. Erőfeszítések történtek továbbá annak érdekében, hogy a fenntartható fejlődés eszméjét népszerűsítsék valamennyi létező nemzetközi és regionális együttműködési nyilatkozatban és politikai eszközön keresztül. Ezen túlmenően, az erősödő nemzetközi irányítás támogatása a fenntartható fejlődés érdekében mindig is az EU központi érdeklődési területe volt, a hatékony multilaterális kapcsolatok kialakítása céljából.

- Finanszírozás a fejlődésért (FfD)

Annak érdekében, hogy megvalósuljanak a Millenniumi Fejlesztési Célok, szükséges a pénzügyi finanszírozás. Ugyanakkor az ENSZ által felállított cél, miszerint a Hivatalos Fejlesztéstámogatásnak (ODA) a bruttó nemzeti termék 0,7%-át kell elérnie még messze nem megvalósított.

Az EU nyolc világos pontban határozta meg saját hozzájárulását a „Fejlesztési folyamat pénzügyi támogatásához”, amelyet az Európai Tanács barcelonai ülésén hagyott jóvá 2002. március 14-én. A legutóbbi monitoring jelentés előrejelzése szerint a támogatási szint a kibővült EU-ban (25 tagország) összességében meg fogja haladni az előirányzott 0,39% ODA/Bruttó Nemzeti Termék (GNI) arányt és várhatóan 0,42%-ra fog nőni 2006-ra, ami körülbelül 38,5 milliárd eurót jelent. A további mobilizált erőforrások teljes mennyisége a 2002-2006-os időszakra 19 milliárd euró.

II. rész: Válasz a kihívásokra

5. Jövőbeni irányok

A folytatódó kihívások fényében Európának nem csak a fenntartható fejlődés és a jobb életminőség hosszú távú programja melletti saját elkötelezettségét illetően kell kitartania, hanem meg kell találnia azokat a módokat, melyekkel ez hatékonyabban valósítható meg.

5.1. Az Európai Unió Fenntartható Fejlődési Stratégiája alapelveinek megerősítése

A fenntartható fejlődés koncepciója, valamint a Fenntartható Fejlődési Stratégia és a Lisszaboni Stratégia közti összhang az előszóban tisztázásra került.

Ezen túlmenően a felülvizsgálat megerősíti a fenntartható fejlődés lényeges **háromdimenziós természetét**, mint a stratégia sarokkövét, azaz azt a fejlődést, mely csak a gazdasági fejlődés, a társadalmi integráció és a környezetvédelem összhangjával érhető el, mind Európában, mind a világ más részein.

A felülvizsgálat figyelembe fogja venni emellett az **EU globális fenntartható fejlődéshez való hozzájárulását**, még hozzá két módon: először is a stratégiában említett hat nem-fenntartható irányzat nemzetközi szemszögével foglalkozva, másodsor pedig annak a külső EU politikákba történő integrálásával, melyek a globális fenntartható fejlődéshez járulnak hozzá. Ennek során az EU újra megerősíti és erősíti azon elkötelezettségét, miszerint vezető szerepet vállal a fenntartható fejlődés agenda globális szintű vezetésében.

5.2. A politikaalkotás és a politikai összhang új megközelítésének újra megerősítése

A felülvizsgálat újra megerősíti az EU politikaalkotás magjaként szereplő fenntartható fejlődés központi eszközeként a „**politikaalkotás új megközelítését**”. Különösképpen a jövőbeni EU fenntartható fejlődési stratégiája fogja tovább lendíteni az EU Jobb Szabályozási programjának különböző elemeit, beleértve a hatásvizsgálatot, az érintett felekkel való konzultációt és a szabályozás egyszerűsítését.

Ez azt jelenti, hogy a Jobb Szabályozáson keresztül továbbra is támogatni fogják a fenntartható és költséghatékony politikaalkotást, beleértve a **kiegyensúlyozott hatásvizsgálati mechanizmus** hatékonyabb végrehajtását, mely mind a belső, mind a külső bizottsági politikai indítványokat takarja. Továbbá a fenntarthatósági szempontú hatásvizsgálati tanulmányok továbbra is alkalmazandóak a főbb kereskedelmi megállapodások esetében. Miközben az első leckéből tanultak¹¹ alapján az eszközt nemrégén finomították, folyamatos figyelmet szentelnek a módszer további lehetséges fejlesztései módjaira, különösképpen tekintettel a fenntartható fejlődés gazdasági, társadalmi és környezeti aspektusaira. Ebben a tekintetben a Bizottságnak szintén szándékában áll az érintett felekkel történő konzultációk javítása az EU politikákat illetően. Továbbá figyelmet

¹¹ Ref. Hatásvizsgálat: következő lépések – a versenyképesség és a fenntartható fejlődés támogatásában SEC(2004) 1377, 2004.10.21.

fordítanak még az Európai Parlament és a Tanács¹² közti intézményközi megállapodás megfelelő utánkövetése biztosításának fontosságára is (azaz annak szükségességére, miszerint az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a hatásvizsgálat tekintetében ugyanazokat az alapelveket és szabványokat kell alkalmazniuk, amikor a Bizottsági javaslatok jelentős módosításainak hatásvizsgálatára kerül sor).

A politikaalkotás új megközelítésének részét képezi emellett a **nyitott koordinációs módszer**, nevezetesen a társadalmi integráció, a munkaerőpiachoz és a szociális védelemhez való hozzájutás területén, ahol ez a módszer kulcsfontosságú szerepet kap a szociális védelmi rendszerek modernizálásában.

A politikaalkotás új megközelítésének részeként a Bizottság továbbra is ösztönzi a piaci alapú eszközök alkalmazását a források valós költségének és annak a társadalomra gyakorolt környezeti hatásának tükrözésére. Például a tagállamokat felszólítják majd arra, vizsgálják meg azt, miként lehetne a munkaerő helyett a környezeti károk okozóira hárítani az adózási terhet. Ez a felülvizsgálat továbbá még inkább hangsúlyozza majd a fenntartható fejlődés **tudományos és technika** beruházásainak fontosságát. Az öko-beruházások további ösztönzésének lehetséges eszközei között szerepel az EU kutatási program, a Bizottság innovációs politikája, valamint a közbeszerzés. A fenntartható kutatásról, tudományról és technológiáról történő információcsere a külső partnerekkel szintén ösztönzésre kerül.

5.3. A kulcsfontosságú nem-fenntartható irányzatok további figyelése, és a nem-fenntartható irányzatok közti kapcsolatok vizsgálata mélyebb részletekbe menően

A felülvizsgálatban a Stratégia továbbra is azokra a **főbb irányzatokra összpontosít, melyek fenyegetést jelentenek a fenntartható fejlődésre**. Ezen irányzatok közül számos csak hosszabb időn keresztül folyamatos cselekvéssel kezelhető, és társadalmaink és gazdaságaink működésében történő nagyobb szerkezeti változásokat foglal magába. Ugyanakkor ez nem lehet kifogás arra, hogy rövidtávon ne cselekedjünk.

Az áttekintés ezért magába foglalja a jelen stratégiában szereplő **nem-fenntartható irányzatok alapos vizsgálatát**, tekintettel a célkitűzések meghatározására és a következő években szükséges cselekvésekre. A 2001-ben meghatározott elsőbbségi területeket is összhangba kell hozni az EU-nak a Fenntartható Fejlődés Világ-csúcstalálkozón megfogalmazott, a fejlesztési finanszírozásról szóló ENSZ konferencia és az ENSZ Millenniumi Nyilatkozatának, valamint más, az EU által kötött többoldalú megállapodások és elkötelezettségek nemzetközi elkötelezettségeivel. Továbbá ezek frissítésre kerülnek majd, tíz új EU tagállam csatlakozásának– és a nem túl távoli további bővítés eshetőségének - tükrözése végett, mely új kihívásokat támaszt az Unió felé a nem-fenntartható irányzatokkal való foglalkozás tekintetében. Ebben az összefüggésben az áttekintés meg fogja vizsgálni korlátozott számú új, vagy korábban figyelembe nem vett irányzat felvételének lehetőségét, beleértve a gazdaságilag nem-fenntartható irányzatokat.

Végül pedig a felülvizsgálat nagyobb figyelmet szentel a **kiválasztott nem-fenntartható irányzatok kölcsönhatásainak meghatározására**. Keresni fogja a pozitív szinergiákat, és csökkenteni a kompromisszumokat. Például az utakról a vasutakra áthelyezett szállítással egyidejűleg lehetséges az üvegházgáz kibocsátás csökkentése és az utak zsúfoltságának csökkentése (azaz mindkét oldal nyer). Másik példa lehet az, ahogyan az alapvető

¹² Intézményközi megállapodás a jobb törvényhozásról, HL C 321, 2003.12.31., 1. o.

technológiai változásokba való beruházás jobb versenyképességet idéz elő és egyúttal javul a környezeti minőség és a társadalmi kohézió.

5.4. Célkitűzések, célok és mérföldkövek kitűzése

A 2001-es stratégiában alkalmazott megközelítés szerint meghatározásra kerültek az egyes nem-fenntartható irányzatokhoz kapcsolódó középtávú fő célkitűzések és azonosították az ezeket célzó számos intézkedést is. Az áttekintés meg fogja erősíteni a tisztább célkitűzések, célok és kapcsolódó határidők szükségességét, mint az elsőbbségi területekre történő összpontosítás lehetőségének biztosítását és az előrehaladás mérhetővé tételét.

Bár az irányzatok hosszú távú problémákat jelentenek, melyekhez hosszú távú megoldásokra van szükség, az egyetlen mód annak biztosítására, hogy a társadalom a jó irányba halad, az egyértelmű középtávú célok kitűzése és az előrehaladás mérése. Ezért a hosszú távú célkitűzések megfogalmazása nem jelentheti a cselekvés halogatását.

A felülvizsgált stratégia így minden egyes nem-fenntartható irányzat esetében új fő célkitűzéseket hoz majd, és kitűzi azokat a középtávú mérföldköveket, melyek lehetővé teszik az EU számára az aktuális előrehaladás nyomon követését. Az operatív célkitűzések és az cselekvési tervek meghatározásra kerülnek a vonatkozó belső és külső ágazati politikák keretén belül, melyek a politikai kezdeményezések végrehajtásának és monitorozásának eszközeként is szolgálnak majd, beleértve a Millenniumi Nyilatkozatban, a Barcelonai és a Monterrey Csúcstalálkozókon elfogadott nemzetközi elkötelezettségeket.

5.5. Hatékony monitoring biztosítása

A göteborgi döntés, miszerint gondoskodni kell a stratégia éves monitoringjáról a tavaszi Európai Tanács megbeszéléseken, nem felelt meg a várakozásoknak. A felülvizsgálatban egy megerősített beszámolórendszer kerül kidolgozásra. A stratégia célkitűzéseinek rövid- és középtávú megvalósítására fog összpontosítani, a jelenlegi fenntartható fejlődés témájú beszámolókat kombinálva és egyszerűsítve amennyire csak lehet. Az intézményi felelőségek (különösképpen az Európai Tanács és az Európai Parlament szerepe) a monitoring eljárásban is tisztábbá válik majd.

A monitoring különösképpen a Bizottság által kidolgozott fenntartható fejlődés indikátorok alapján zajlik majd. Ez, többek között, az ágazati politikai eljárások keretén belül kidolgozott többféle indikátorra és az ezekből összeállt szintézisre épül, a szerkezeti indikátorokon belül, melyek a lisszaboni reformprogram részeként monitorozták a célok érdekében tett előrehaladást. További erőfeszítéseket tesznek majd a jövőbeni modellek, előrejelzések kidolgozására és a hatékony monitoring segítségére tudományos adatok további gyűjtésére.

5.6. Tulajdonjog erősítése, a nyilvános és magán szereplők együttműködésének javítása valamennyi szinten

További intézkedés szükséges a tudatosság növeléséhez, az érintett felek valamennyi szinten történő mobilizálásához és bevonásához. Tisztán kell azt látni, hogy melyik cselekvésért, mikor ki a felelős, és ki viseli a költségeket. Ebből a célból a Bizottság kivizsgálja, hogyan lehet az iparral, a szakszervezetekkel, az NGO-kkal, és a vásárlói érdekekkel hatékony

partnerséget kiépíteni, különös tekintettel arra, hogy meg kell vitatni a nem-fenntartható irányzatok megfékezését segítő, a felülvizsgálat összefüggésében meghatározott módszerek megvitatására.

További összefüggésre törekszenek az EU, a globális, nemzeti, regionális és helyi, fenntartható fejlődést ösztönző kezdeményezések között. A lehetséges intézkedések között szerepel az egyes fő célkitűzések keretében a közös prioritások meghatározása; tagállamokkal és/vagy régiókkal történő közös tanulás folyamatának elindítása; és a legjobb gyakorlatról szóló állandó információcsere mechanizmusainak felállítása.

Az Uniónak szüksége lesz emellett erőfeszítéseinek fokozására a világ más részein hozott további cselekvések serkentésére, mind az iparosodott, mind az átmeneti országokban, illetve a fejlődő világban. A Bizottság törekszik majd az EU-n kívüli partnerekkel történő, a fenntartható fejlődés célkitűzéseiről való párbeszédok fejlesztésére, nevezetesen a harmadik országbeli kormányzatokkal és civil társaságokkal, illetve nemzetközi szervezetekkel és globális témákkal foglalkozó NGO-kkal.

6. A következő lépések

A Bizottság felhívja az Európai Tanácsot, a Tanácsot, az Európai Parlamentet, a tagállamokat, a regionális hatóságokat és a civil társadalom valamennyi részvevőjét arra, hogy kommentálja a stratégia javasolt irányait. A vitára lehetőséget adó első alkalom az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság szervezésében, 2005. április 14-15-én tartandó, az érintett felek részére szervezett fórum. A Bizottság ezután az év során később fogja prezentálni az Unió átdolgozott fenntartható fejlődési stratégiájára vonatkozó javaslatát.

Deklaráció-tervezet a Fenntartható fejlődés irányelveiről

COM (2005) 218 végleges, 2005. május 25. Brüsszel (kivonat)

Alap célkitűzések

Környezetvédelem

A Föld életet és annak sokféleségét biztosító eltartó képességének megőrzése, tiszteletben tartva a bolygó természeti erőforrásainak határait és magas szintű környezetvédelem mellett a környezet minőségének javítása. A környezetszennyezés megelőzése és csökkentése és fenntartható termelési és fogyasztási minták elősegítése annak érdekében, hogy megtörjük a gazdasági növekedés és a környezet leromlása közti kapcsolatot.

Társadalmi egyenlőség és kohézió

Demokratikus, szociálisan befogadó, összetartó, egészséges, biztonságos és igazságos társadalom, amely tiszteli az alapvető emberi jogokat és a kulturális sokféleséget, amely egyenlő lehetőségeket teremt és a diszkrimináció minden formáját visszautasítja.

Gazdasági prosperitás

Virágzó, innovatív, tudás alapú, versenyképes és öko-hatékony gazdaság elősegítése, amely az Unióban magas életszínvonalat biztosít, teljes és magas szintű foglalkoztatottság mellett.

Nemzetközi felelősségünk teljesítése

A demokratikus intézmények stabilitásának megvédése és az újak létrehozásának bátorítása bárhol a világon, békére, biztonságra és szabadságra alapozva. A fenntartható fejlődés aktív előremozdítása világviszonylatban és annak biztosítása, hogy az Unió bel- és külpolitikája összhangban van a globális fenntartható fejlődéssel és nemzetközi kötelezettségeivel.

Politikákat vezérlő alapelvek

Az alapvető emberi jogok védelme és elősegítése

Az ember kerüljön az Uniók politikák középpontjába, az alapvető emberi jogok előmozdításával, a diszkrimináció minden formájának elvetésével és a világméretű szegénység csökkentéséhez való hozzájárulással.

Generációkon belüli és azok közötti egyenlőség

A jelen generációk szükségleteinek kielégítése anélkül, hogy a jövő generációk szükségletei kielégítésének lehetőségét veszélyeztetnénk az Unióban és azon kívül.

Nyitott és demokratikus társadalom

Az állampolgárok információhoz való hozzáféréseinek garantálása és az igazsághoz való hozzáférés biztosítása. Megfelelő konzultációs és részvételi módok, csatornák kialakítása minden érdekelt fél és szervezet számára.

Állampolgárok bevonása

Az állampolgárok részvételének erősítése a döntéshozásban. Oktatás elősegítése és a nyilvánosság tudatosságának növelése a fenntartható fejlődéssel kapcsolatban. Az állampolgárok tájékoztatása a környezetre gyakorolt hatásokról és hogy milyen lehetőségeik vannak fenntarthatóbb választások, döntések meghozatalára.

Üzleti és szociális partnerek bevonása

Társadalmi párbeszéd, részvénytársaságok szociális felelősségének és magánnyilvánossági partnerségek erősítése az együttműködés előmozdítására valamint a közös felelősség előmozdítása a fenntartható termelés és fogyasztás elérése érdekében.

Politikai összefüggés és kormányzás

Összehangoltság elősegítése az egyes uniós politikák között és összehangoltság a helyi, regionális, országos és globális cselekvésekben annak érdekében, hogy jobban hozzájáruljanak a fenntartható fejlődéshez.

Politikák integrációja

A gazdasági, szociális és környezeti megfontolások integrációjának elősegítése oly módon, hogy következtetések legyenek, és kölcsönösen erősítsék egymást. Ez azzal érhető el, ha a jobb szabályozás eszközeit teljes mértékben használják, ilyen eszköz, pl. a kiegyensúlyozott hatásvizsgálat és az érdekképviselői konzultációk.

A legjobb elérhető tudás használata

Biztosítsák, hogy a politikákat a legjobb elérhető tudás alapján fejlesszék, értékeljék és valósítsák meg, illetve ezek legyenek környezetileg megbízhatók és költséghatékonyak.

Az elővigyázatosság elve

Elővigyázatossági megközelítést alkalmazzanak objektív tudományos bizonytalanság esetében annak érdekében, hogy elkerüljék az emberi egészségre vagy a környezetre ható potenciális károkozást, és megelőző lépéseket tegyenek.

A szennyező fizet elv

Biztosítsák, hogy az árak a társadalomra rótt tényleges termelési és fogyasztási költségeket tükrözzék, és hogy a szennyezők fizessenek azért a kárért, amelyet az emberi egészség vagy a környezetben okoztak.

Felülvizsgált fenntartható fejlődési stratégiát az Uniónak: kitekintés, célkitűzések, célok, eszközök és mutatók

Ez a dokumentum első változata a Zöld Kilencek (G-9) által 2005. május 11-én az Európai Bizottság Főtitkára számára küldött anyag kiegészítésének, amely annál rövidebb, összefoglalóbb jellegű és konkrétabb javaslatokat tartalmaz a jövőre vonatkozóan. Ezért adjuk közre ezt a munkaváltozatot, és nem az eredeti anyagot.

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI STRATÉGIA GLOBÁLIS KIHÍVÁSA

A **Millenniumi Értékelés** jelenti a legfrissebb és legsúlyosabb figyelmeztetést számunkra, hogy a globális fenntarthatóság most jobban fenyegetve van, mint valaha. Az Unió kulcsfontosságú alapelve "a Föld életet és annak sokféleségét eltartó képességének megőrzése, tiszteletben tartva a bolygó természeti erőforrásainak határait és magas szintű környezetvédelem mellett a környezet minőségének javítása." Az Uniónak ebben kiemelt szerepe van.

Az Unió Fenntartható Fejlődési Stratégiája természeténél fogva járuljon hozzá a globális fenntarthatósághoz. Az Uniónak nem szabad olyan fejlődési utat választania, amely negatív hatással van az emberre és környezetre a világ más tájain. Ez szolidaritás, önérdék és realizmus kérdése. Az Unió része a globális környezetnek, és ha továbbra is fennmarad a szegénység, a környezetromlás és az emberek súlyos kizsákmányolása, az akadályozni fogja Európa fenntartható fejlődésének megvalósulását is.

Az Unió jelenlegi termelési és fogyasztási mintái nem fenntarthatóak. Az egy főre eső erőforrás-felhasználás és energiafogyasztás Európában messze van bármely fenntarthatósági szinttől, amely már súlyosan éreztette hatását az európai és globális környezetre. Ráadásul fogyasztási mintáink szociálisan, gazdaságilag és környezetileg fenntarthatatlanok mivel sok importált forrást és árut nem az Unió saját, szociális, környezeti és egészségügyi szabványainak megfelelően állítottak elő. A fejlődő államok jelenlegi és jövő generációi nem lesznek képesek a nélkül lemásolni az uniós forráshasználat mintáját, hogy ne okoznának visszafordíthatatlan és drámai ökoszisztéma-leromlást, és ne súlyosbítanák a szegénységet.

Az Unió energiahatékonyság és forráshatékonyság szempontjából váljon a világ legfejlettebb gazdaságává, és ez a Fenntartható Fejlődési Stratégia kulcsfontosságú célja kell legyen. Ennek hatással kell lennie a Lisszaboni Stratégiára is, amely utóbbi kezdeti célkitűzésében Európát a világ legversenyképesebb tudásalapú gazdaságává akarja tenni. Ily módon a Lisszaboni Stratégia átalakítható egy modern és előretekintő szemléletű stratégiává, amely hozzájárul az innovációhoz, környezetvédelemhez, versenyképességhez és munkahelyteremtéshez egy irányban a fenntartható fejlődés céllal.

A fenntartható fejlődés bizottsági Deklarációja megadja azokat az átfogó alapelveket, amelyekhez az uniós politikáknak általánosságban igazodniuk kell. A Fenntartható Fejlődési Stratégia körvonalazza, válaszolja a változtatás irányát konkrét célkitűzések, célok, ütemtervek, eszközök, intézményi egyeztetések és teljesítmény-értékelés révén. Olyan stratégia kell legyen, amelyhez **megvalósíthatósági terv** kapcsolódik. A tagállamoknak elkötelezetten kell rajta munkálkodniuk és beszámolniuk, hasonlóan, mint a Lisszaboni Stratégia Nemzeti Reform Programjainál.

ÉGHAJLAT ÉS ENERGIA

Kitekintés és átfogó célkitűzés

A termelésnek és fogyasztásnak Európában nagymértékben függetlenné kell válnia a fosszilis és nukleáris energiától, figyelembe véve az üvegházgáz-kibocsátási megszorításokat, melyek az elfogadható változások felmérésén a fejlődő államok és jövő generációk energiához és prosperitáshoz való jogán alapulnak.

Ennek következtében nagy strukturális változások szükségesek, hogy az elsődleges (primer) energiaigényt csökkentsük, miközben ugyanolyan szintű vagy jobb szolgáltatásokat nyújtunk, illetve árukat készítünk. Ezzel párhuzamosan fenntartható európai energiarendszert kell kiépítenünk, amely kielégíti energiaszükségleteinket anélkül, hogy káros társadalmi, környezeti és éghajlati hatással lenne az Unión belül vagy kívül, és amely elég függetlenné tehet az energiaimporttól.

Fő célkitűzések

Rövidtávú: Kiotó teljes végrehajtása. 12% zöld energia 2010-re (létező célok)

Középtávú: az üvegház hatású gázok (továbbiakban ÜHG) 30%-os csökkentésének elérése 2020-ig, az 1990-es sinthez viszonyítva. 2020: legalább 25% zöld energia ellátás, az elektromos energiaellátás legalább 30%-a.

Hosszútávú: 2050-re 80% -kal csökkenteni a jelenlegi ÜHG kibocsátásokat. (A 6. Környezetvédelmi Akcióprogram szerint: több mint 70%-kal csökkenteni 2030-ra)

Fő eszközök

A fosszilis tüzelőanyagok előállítására és felhasználására adott támogatások fokozatos kivonása 2010-re

A szén-dioxid kibocsátás-kereskedelmi rendszer megfelelő végrehajtása

Megfelelő árképzési mechanizmusok bevezetése minden közlekedési formára, amely tükrözi a valós költségeket

Kötelező érvényű feltételek/követelmények és ösztönzők a hatékonyságért és a megújulókról részesedésére

Támogassák a fenntartható energia felé való átmenetet a fejlődő országokban

Mutatók

Összes energiafogyasztás és a zöldenergia százalékos megoszlása; az Unión kívülről importált energia %-a

Összes és egy főre eső széndioxid-kibocsátás és egyéb ÜHG- kibocsátás (metán, dinitrogén-oxid, fluorozott szénhidrogének /HFC-k, hidrofluorokarbonok/, perfluorokarbonok (PFC-k), kén-hexafluorid (SF6))

A gazdaság energiahatékonysága

Közvetlen és közvetett, fosszilis tüzelőanyagok és nukleáris anyagok előállítására és felhasználására adott támogatások

KÖZEGÉSZSÉG

Kitekintés és átfogó célkitűzés

Az európai népesség jóléte és egészsége központi kérdés a fenntartható fejlődésben, és hangsúlyozzuk a környezeti, gazdasági és szociális célkitűzések jobb integrációjának szükségességét annak érdekében, hogy eljussunk a magas szintű emberi egészségvédelemig. Az európai állampolgárok legyenek képesek maximálisan magas kort megélni, függetlenül társadalmi státusuktól vagy előhelyüktől.

Fő célkitűzések:

Rövidtávú: egy erős uniós vegyi anyag-szabályozási rendszer elfogadása.

A nemdohányzó, testmozgásos és egészséges táplálkozású életmód bátorítása

Középtávú: a káros anyagok fogyasztásának az 1995-ös szinthez képest felére szorítása 2010-re
Csökkentések az 1990-es szinthez képest, 2010-re: 84% kén-dioxidra, 55% nitrogén-oxidokra, 29% ammóniára és 60% az illékony szerves vegyületekre (VOC)

Részecskék: több kutatás szükséges, valószínűleg 80%-os PM- 2,5-ös részecske (2,5 mikron méretű, a legkisebbek) csökkentés 2010-re. Az utcájának és baleseteknek való kitettség minimálisra szorítása

Hosszútávú: 2020-ra az emberi eredetű káros vegyi anyagok teljes megszüntetése (az OSPAR és a HELCOM rendszerek által kötelezve)

Jó levegőminőség 30 éven belül. Az emberi egészségre való tekintettel a szennyezőanyagokra és a WHO légszennyezési standardokra vonatkozó határértékeket nem szabad túllépni

Fő eszközök

Új Környezeti és Egészségi Akcióterv, amely a fentieket célozza

Új uniós Egészség Stratégia, hogy a fenntartható fejlődés a közösségek és az állampolgárok egészségének része legyen

Egy erős REACH elfogadása

Egyes hatóanyagok egészségre gyakorolt hatásainak monitorozása vagy ellenőrzése, különös tekintettel olyan sérülékeny és érzékeny csoportokra, mint a gyerekek és az idősek

Uniós szintű emberi bio-monitorozás

Mutatók

A születésnél várható egészséges életkor hossza nemek szerint

A használt veszélyes anyagok indexe súlyozva az emberi és ökológiai toxicitás szerint (kifejlesztendő). belső mutató: az OSPAR vegyi anyagok hány %-a van még az európai piacon ismeretlen vagy nyitott rendszerű felhasználás céljából

Öt szennyezőanyag kibocsátása (kén-oxidok, nitrogén-oxidok, ammónia, illékony szerves vegyületek és részecskék)

Toxikus vegyi anyagnak való emberi kitettség

Légszennyezésnek való emberi kitettség

TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK

Kitekintés és átfogó célkitűzés

A globális gazdasági növekedés szükséges ahhoz, hogy enyhítsünk a szegénységen és növeljük az emberi jólétet, azonban a világnak el kell kerülnie, hogy a forráshasználatban drámai növekedés álljon be, amely még a mainál is jobban túllépi a globális eltartóképességet. A fenntartható forráshasználat a stabilitást és a szociális és gazdasági rendszer felvirágzását fogja szolgálni. Az Unió kevésbé lesz érzékeny a világpiac emelkedő áaira, és kevésbé függ majd a nem stabil régiókból származó importtól. Az Unió olyan szintre fogja korlátozni az uniós erőforrás-használat hatásait, amely nem lépi túl az eltartóképességet.

A világ népességének globális forrásigénye tendenciózusan és gyorsan emelkedik, valószínűleg négyszeres igénynövekedést eredményez 40 éven belül a mostanihoz képest. Ha hozzázámítjuk azt a becslést is, mely szerint a globális népességnek jelenleg 1,2 bolygóra lenne szüksége a fenntartható forráshasználatához, a forráshasználat globális hatékonyságának növekedése ötszörös kell legyen (5-ös faktor). Az Uniót tekintve, figyelembe véve, hogy a világ átlagánál jóval nagyobb a forráshasználat, a hosszú távú politikai irányvonalnak **10-es faktort**, azaz tízszeres hatékonyságnövekedést kell kijelölnie.

Ez az általános célkitűzést le kell majd fordítani konkrétabb csökkentési célokra és köztes célokra, a forrástól, annak tulajdonságától és hatásaitól függően, melyet a becsült eltartó képességre- és a generációkon belüli és azok közötti egyenlőségre gyakorol. A hatáscsökkentés lehetőségeit és a rendelkezésre álló alternatív, helyettesítő forrásokat alapul véve a hatáscsökkentés és forráshasználat egy keveréke, kombinációja fog bekövetkezni. A hatékonyság, öko-innováció és a fenntarthatósági praktikák termelési és fogyasztási mintáink szerves részét fogják képezni, miközben az emberek jólétét szolgálják.

Fő célkitűzések:

Rövidtávú: a hulladéktermelés 1985-ös szinten való stabilizálása (valós csökkentés, az előző, 5. Környezetvédelmi Akcióprogram célkitűzéseiben szerepelt)

Középtávú: 2020-ban átlagban negyedére csökkentett elsődleges nem-megújuló anyaghasználat (4-es faktor)

(Az 1997-es Rió+5 Csúcson az Unió álláspontja 2-3 évtizeden belüli, 4-es faktorú forrás termelékenység-növekedés volt!)

Az összes uniós forráshasználat káros hatásainak felezése.

Hosszútávú: 2030-2050-ben átlagban tizedére csökkentett elsődleges nem-megújuló anyaghasználat (10-es faktor), melyben az anyag-visszaforratás és újrahasználat 95% felett van, ennek eredményeként a hulladéklerakókba kerülő kezeletlen hulladék nullához közelít.

A teljes forráshasználat hatása maradjon alatta a különböző forráskategóriákra becsült eltartó képességnek.

Fő eszközök

Gazdasági eszközök: energiaadó, nyersanyag-adó, adólevonás másodlagos anyagoknál, a (vállalati) közbeszerzés díjazza azokat a tendereket, amelyek a teljes életciklusra nézve a legkisebb teljes hatású termékeket/szolgáltatásokat célozzák

Minden nagyobb forrás fenntartható kezelésére kritériumok kifejlesztése, beállítása és alkalmazása – kombinálva az e forrásokból származó termékek/anyagok kötelező címkézésének bevezetésével, a legnagyobb hatású forrásokkal kezdve

Mutatók

Összes anyaghasználat (összes anyagigény) és hulladéktermelés, beleértve az újrahasznosított és visszaforgatott anyag százalékat

Összes forráshasználat-hatás, illetve a hatás szorozva a forrásonkénti használattal legalább a 20 kiemelt prioritású forrásra

A gazdaság forráshatékonysága, belső mutató: hulladéktermelés a visszaforgatás százalékaival

A BIOTIKUS FORRÁSOK KEZELÉSE:

biológiai sokféleség, halászat, vízügy, mezőgazdaság és földhasználat

Kitekintés és átfogó célkitűzés

Az Unió elkötelezett az élőhelyek és természetes rendszerek megóvására és helyreállítására illetve a biológiai sokféleség csökkenésének megállítására 2010-ig. Az erdészeti és mezőgazdasági ágazat teljes egészében be fogja építeni a biológiai sokféleség megőrzését és helyreállítását a kezelési gyakorlatába. Az Uniónak el kell érnie a vízforrások környezetileg fenntartható használatát.

Hasonló célkitűzések érvényesek a többi érintett szektorra, mint a közlekedés, turizmus, építés és vízkezelés, ahol a fenntarthatósági kritériumok úgy kerülnek kifejlesztésre, hogy azok megfeleltethetők, összehasonlíthatók legyenek a biológiai mezőgazdaság és az erdészet

kritériumaival. Az Uniónak javítania kell a halászatok kezelésén-gazdálkodásán, hogy az állományban tapasztalható csökkenést megfordítsák és fenntartható halászatot és egészséges tengeri ökoszisztémát biztosítsanak, az Unióban és globálisan. 2020-ban a tengerből származó termékek megfelelnek az MSC (Marine Stewardship Council, Tengeri Intézőségi Tanács, non-profit nemzetközi szervezet) által támasztott igényeknek.

Fő célkitűzések

Rövidtávú: Az élőhely-csökkenés és a fajkihalás megállítása az Unióban 2010-re (a Göteborgi Csúcson elfogadva)

40% csökkentés a növényvédő szerek használatának gyakoriságában 10 éven belül

A biológiai határokon túl nem folyik halászat

Középtáv/Hosszútáv: mérhető (szignifikáns) javulás a biológiai sokféleség és halállományok tekintetében 2020-ra.

2020-ra nem használnak olyan növényvédőszert, amely nem megengedett a biogazdálkodásban.

Minden víztest érje el a jó/kiváló vízminőséget illetve a jelentősen módosított vízállapotú víztestek esetében jó/maximális ökológiai potenciál és jó állapot a kémiai anyagokat tekintve, ahogyan az a Víz Keretirányelvben 2015-re meghatározásra került.

A nem beépített (érintetlen) területek nettó stabilizálása 2010-re, amely megenged néhány enyhítő intézkedést és különböző területek közötti kicserélődést

Fő eszközök

Azonnal: Az Unió Biodiverzitás Stratégiájának hatékony végrehajtása

Fokozatosan: Kötelező fenntartható kezelési kritériumok bevezetése a mezőgazdasági, erdészeti és halászati termékekre

Azonnali akcióterv a halászatokra

Azonnali teljesítés és végrehajtás a Víz Keretirányelvet illetően, beleértve a leromlás-ellenes alapelv azonnali végrehajtása

Mutatók

Genetikai és élőhely változatosságon alapuló biológiai sokféleség index (kifejlesztendő).
Belső mutató: BirdLife/EBCC (European Bird Census Council, Európai Madár-összeírási Tanács) Pán-Európai Gyakori madarak indexe

Az eredeti, bennszülött fajok hány százaléka halt ki vagy veszélyeztetett

Növényvédőszer használat (aktív összetevők az emberi és ökológiai toxicitással súlyozva (kifejlesztendő) Belső mutató: a növényvédőszer kezelés gyakorisága kivéve a biogazdálkodási módszerekben megengedett szereket

A biztonságos biológiai határokon túlmenő halászat

Az összes víztest hány százaléka éri el a jó/kitűnő állapotot illetve a jelentősen módosított vízállapotú vagy mesterséges víztestek esetében összesen hány százalék jó/maximális ökológiai potenciálú és kémiaiilag jó állapotú a Víz Keretirányelvben meghatározottak szerint

A beépített területek aránya az összterülethez viszonyítva

Az Unió által használt nem-uniós területek összessége

KÖZLEKEDÉS

Kitekintés és átfogó célkitűzés

A fenntartható közlekedési rendszer nem károsítja számottevően a környezetet, az ökoszisztémákat és az emberi egészséget. Szociálisan befogadó, minden állampolgár számára biztosít hozzáférést a legszükségesebb árukhoz és szolgáltatásokhoz, több közlekedési módra

ad választási lehetőséget és a sérülékeny felhasználót és más csoportokat is megvédi a kockázatoktól és az utazási kellemetlenségektől.

A közlekedők és nem az adófizetők fizetnek az utazási infrastruktúráért, környezeti károkért és biztonságot érintő hatásokért, így ösztönzést kapnak jobb közlekedési módok választására.

Fő célkitűzések

Rövidtávú: 2010-ben közlekedés és infrastruktúra árképző rendszer működjön, amely a társadalomra háruló valódi költségeket tükrözi és elegendő ösztönzést ad a jelenlegi trendek visszafordításának elkezdésére, azaz a közlekedés növekedésének elválasztása a GDP növekedéstől

Hosszútávú: 2030-ban az összes utazással megtett távolságok stabilizálása és a teljes energiafogyasztás felére csökkentése a 2000-es szinthez viszonyítva.

Fő eszközök

A közlekedési árképzés kezelje a közlekedési igényeket és azok externáliáit – törölje el a közvetlen és közvetett támogatásokat, amelyek gerjesztik a közlekedés növekedését

Az Unió által finanszírozott közlekedési projektek gazdasági, környezeti és szociális hatásainak teljesen átláthatóvá tétele és széleskörű információ biztosítása

Az átláthatatlan, nem kiszámítható közlekedési projektek állam általi közbefektetésének megszüntetése

A gyors utasszállításra illetve a nagyteljesítményű teherfuvarozásra tervezett mega-projektek megszüntetése

A nemzeti vasúthálózatok támogatása megfelelő karbantartással

A Kohéziós Alapokat csak fenntartható közlekedésre használják

A repülés és hajózás környezeti hatásainak kezelése

Széndioxid-standardok bevezetése és szigorítása autókra és teherautókra, a dízeljárművek kibocsátásával kapcsolatos probléma megoldása és a kibocsátási rendeletek erősítése az úthasználat hatásaira vonatkozóan.

Földhasználat tervezés a közlekedés, a természetmegőrzés és a biztonság integrálásához

Mutatók

Összes megtett utaskilométer és teherkilométer, a GDP-t illetve a közlekedési szektor összes energiafelhasználását tekintve

A közlekedési szektor kibocsátása

A közlekedési balesetek és kibocsátások által okozott halálozások és életév-veszteség

A különböző közlekedési módok ára

A motorizált közlekedés közvetlen és közvetett támogatásai; állami befektetések a közlekedés módja szerint

A közlekedés externális költségei

A fenntartható közlekedéshez jutó állampolgárok indexe város, városi terület szerint (kifejlesztés alatt).

KIADJA 1000 PÉLDÁNYBAN A MAGYAR TERMÉSZETVÉDŐK SZÖVETSÉGE, 2005. MÁJUS

SZERKESZTETTE: BOTÁR ALEXA. BORÍTÓTERV, KÉPEK: MTVSZ.

AZ ANYAGOKAT FORDÍTOTTA GAZDAG ANIKÓ (AZ EU FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI STRATÉGIÁJÁNAK 2005. ÉVI FELÜLVIZSGÁLATA: ELŐZETES FELMÉRÉS ÉS JÖVŐBELI IRÁNYOK) ÉS BOTÁR ALEXA (A TÖBBI NÉGY DOKUMENTUM ILLETVE DOKUMENTUM RÉSZLET)

TOVÁBBI INFORMÁCIÓÉRT KÉRJÜK FORDULJON: MAGYAR TERMÉSZETVÉDŐK SZÖVETSÉGE, 1091 BUDAPEST, ÜLLŐI ÚT 91/B.

TEL: (1)-216-7297, FAX: (1)-216-7295, [WWW.MTVSH.HU](http://www.mtvsh.hu), DRÓTPOSTA: [INFO@MTVSH.HU](mailto:info@mtvsh.hu).

A KIADVÁNYT A NEMZETI CIVIL ALAPPROGRAM TÁMOGATTA.